

Evaluering af Børnefamilietilbuddet

Status for perioden 1. maj 2002 - 30. april 2003

Rapport nr. 3

Driftsområdet for Voksne Handicappede, august 2003
Evalueringsenheden

Evaluering af Børnefamilietilbuddet

Status for perioden 1. maj 2002- 30. april 2003

Driftsområdet for Voksne Handicappede, august 2003

Rapport udarbejdet af
evaluator Sine Møller Sørensen
E-mail: sms@evaluering.aaa.dk

Rapporten kan bestilles ved henvendelse til

Alkoholrådgivningen i Grenå, tlf. 86 32 28 51

Yderligere information om Børnefamilietilbuddet kan fås ved henvendelse til

Bodil Villadsen fra Børnefamilietilbuddet
Tlf. 20 66 46 40
E-mail: bvi.post.argrenaa@aaa.dk

eller

Leder Karen Holm-Pedersen fra Alkoholrådgivningen i Grenå
Tlf. 86 32 28 51
E-mail: khp.post.argrenaa@aaa.dk

Tryk: Århus Amts Trykkeri

1.	Resumé	1
2.	Indledning	2
3.	Indholdet i tilbuddet	2
	3.1 Behandlingsfunktionen	2
	3.2 Konsulentfunktionen	3
	3.2.1 Profileringsfunktion	4
	3.3 Organisatoriske rammer	4
4.	Behandlingsfunktionens omfang og målgruppe	5
	4.1 Hvor kommer familierne fra?	5
	4.2 Familier i behandling	6
	4.3 De berørte børn	7
	4.4 Behandlingsydelse	8
	4.5 Familiernes status pr. 30. april 2003	9
5.	Evaluering af behandlingsfunktionens kvalitet	10
	5.1 Misbrugernes drikkemønster	10
	5.2 Familiernes trivsel	11
	5.3 Selvtillid	12
	5.4 Åbenhed om alkoholforbruget	13
	5.5 Viden om alkoholforbrugets konsekvenser	14
	5.6 Udbytte af samtalerne	15
	5.7 Sammenligning med tidligere evalueringer	16
6.	Status på konsulentfunktionen	17
	6.1 Aktiviteter	17

1. Resumé

Evalueringen giver en status på Børnefamilietilbuddets indhold, omfang og kvalitet i perioden 1. maj 2002 - 30. april 2003.

Børnefamilietilbuddet er etableret i et samarbejde mellem Århus Amt og Grenå, Nr. Djurs, Midtdjurs og Rønde Kommuner. Tilbuddet er fagligt og ledelsesmæssigt funderet i Alkoholrådgivningen i Grenå. Kerneområderne i tilbuddet er behandlingsfunktionen og konsulentfunktionen.

Behandlingen har i perioden 1. maj 2002 - 30. april 2003 omfattet 30 familier svarende til 117 personer. Heraf har de 65 personer deltaget i forskellige typer af behandlingssamtaler, mens de øvrige 52 personer har været indirekte berørt af behandlingen. De 30 familier, som Børnefamilietilbuddet har været i kontakt med, omfatter bl.a. 59 børn i alderen 1-17 år. Pr. 1. maj 2003 havde 15 af familierne afsluttet behandlingen. Ved 10 af disse familier var der tale om planmæssige afslutninger.

I alt 13 brugere har deltaget i evalueringen af tilbuddet. Disse brugere giver udtryk for, at de har fået et godt udbytte af samtalerne i Børnefamilietilbuddet, og tegner primært et positivt billede af deres udvikling efter, at de har fået behandling i tilbuddet. Størstedelen oplever således, at deres generelle trivsel er blevet forbedret og halvdelen vurderer, at deres selvtilid er blevet bedre. Endvidere er misbrugernes alkoholforbrug blevet nedsat.

Som en del af konsulentfunktionen har der kontinuerligt været behov for at synliggøre tilbuddet i forhold til fagpersoner i kommunerne, som har kontakt til børnefamilier i det daglige. Konsulentfunktionen har i forlængelse heraf omfattet etablering af kontakt til og undervisning af samarbejdspartnere i kommunerne. Børnefamilietilbuddets medarbejder har desuden ydet konsulentbistand i forbindelse med enkeltsager, og medvirket som foredragsholder omkring børn i alkoholmisbrugsfamilier ved arrangementer både i og uden for Århus Amt.

2. Indledning

Børnefamilietilbuddet er etableret i et samarbejde mellem Århus Amt og fire kommuner på Djursland: Grenå, Nr. Djurs, Midtdjurs og Rønde Kommune.

Tilbuddet er forankret fagligt og ledelsesmæssigt i Alkoholrådgivningen i Grenå. Der er nedsat en følgegruppe med repræsentanter fra de fire deltagende kommuner, lederen af Alkoholrådgivningen i Grenå, en misbrugskonsulent fra Århus Amt samt tilbuddets medarbejder.

Børnefamilietilbuddet er en videreførelse af Børnefamilieprojektet (1997-2000). Da projektmidlerne til Børnefamilieprojektet bortfaldt ved projektperiodens udløb, besluttede fire af de seks kommuner, som deltog i projektet, at fortsætte samarbejdet med Århus Amt.

Denne status beskriver tilbuddets indhold, omfang og kvalitet i perioden 1. maj 2002 - 30. april 2003. Derudover er der tidligere blevet udarbejdet statusrapporter for perioderne 1. maj 2000 - 30. april 2001 og 1. september 2001- 30. april 2002.

3. Indholdet i tilbuddet

Børnefamilietilbuddet består primært af behandling af familier - dvs. af såvel hele familien som af de enkelte medlemmer. Dernæst omfatter tilbuddet konsulentbistand både i forhold til enkeltsager og vedrørende generelle spørgsmål.

3.1 Behandlingsfunktionen

I forhold til behandling er målgruppen som hidtil: *"familier med børn, hvor problematikken omkring alkohol er set/berørt, men hvor der ikke er iværksat nogen foranstaltninger"*¹

Metoderne i behandlingsarbejdet er fortsat²:

- ▶ *Behandlingen foregår i familiernes eget hjem*
- ▶ *Familierne er anonyme*
- ▶ *Tilbuddet yder misbrugsbehandling og pårørendebehandling, herunder både individuelle samtaler, samtaler med hele familien, parsamtaler, samtaler med børn alene eller sammen med en eller begge forældre samt gruppebehandling*

Formålet med behandlingsindsatsen er dermed fortsat at yde en tidlig indsats og bremse en

¹Evalueringsrapport om Børnefamilieprojektet, delrapport 2 s.22

²Evalueringsrapport om Børnefamilieprojektet, delrapport 2 s.43

for familien uhensigtsmæssig udvikling og således forebygge mere indgribende foranstaltninger for familierne. Familier/personer med alvorligere behandlingsbehov henvises videre. Målet er at hjælpe og støtte de enkelte familiemedlemmer samt bevidstgøre familierne om alkoholens konsekvenser for hele familien.

3.2 Konsulentfunktionen

Konsulentfunktionens målgruppe er flg:

" (...) alle, der i deres daglige arbejde møder børnefamilier, det vil sige, lærere, pædagoger, dagplejere, sundhedsplejersker, hjemme-hos pædagoger, læger, sagsbehandlere, PPR, politi og SSP"³

Det er følgegruppens beslutning, at den primære indsats skal foregå i forhold til enkeltsager. Generel konsulentbistand og vejledning skal også kunne ske i forhold til familier, som ikke allerede er kendte af Børnefamilietilbuddets medarbejder. Baggrunden for denne indsats er, at mange personalegrupper har svært ved at se og tage hul på problemer omkring alkohol - både i forhold til misbrugeren og til de pårørende. Konsulentfunktionen skal derfor være med til at sikre, at de faggrupper, som har kontakt med børnefamilier i det daglige, bliver bedre til at tage hul på "den svære samtale" og til at henvise familier med alkoholproblemer til Børnefamilietilbuddet.

Konsulentfunktionen omfatter endvidere foredrag og debat med relevante samarbejdspartnere. Formålet med disse aktiviteter er, at:

- ▶ *Give viden og redskaber om signaler hos børn og voksne på forældres misbrug*
- ▶ *Give viden om alkohol, konsekvenserne ved misbrug og de psykiske skadevirkninger af misbrug*
- ▶ *Give viden om vilkår for børn i misbrugsfamilier*
- ▶ *Bearbejde de professionelles egne holdninger til alkohol og få dem til at reagere.*

³Evalueringsrapport om Børnefamilieprojektet, delrapport 2 s.23

3.2.1 Profilerings

Erfaringerne fra Børnefamilieprojektet viste: *"at det kræver intensivt arbejde og fantasi at få fat i de "pænere" familier, og at vi rammer målgruppen bedst, når familierne selv henvender sig til projektet, i modsætning til de familier, som henvises fra socialforvaltningen."*⁴

I praksis har det derfor vist sig, at profilering af tilbuddet både i forhold til relevante fagpersoner og i forhold til potentielle brugere af tilbuddet udgør en vigtig del af konsulentfunktionen.

Profilering i forhold til forskellige grupper af fagpersoner omfatter information om og præsentation af tilbuddet samt drøftelse af samarbejdsmulighederne mellem de professionelle og tilbuddet. Derudover er der udarbejdet brochurer, som udleveres til samarbejdspartnere som: praktiserende læger, daginstitutioner, skoler, socialforvaltning, ungdomskonsulenter mv.

Børnefamilietilbuddet er endvidere blevet synliggjort gennem en række artikler i lokale aviser samt en artikel i Alkoholpolitisk Magasin.

I forhold til mange kommunale institutioner er der en løbende udskiftning af personale, der gør, at Børnefamilietilbuddets medarbejder kontinuerligt skal profilere sig og være synlig hos disse. Der er dog stor forskel på behovet for profilering i de enkelte kommuner.

3.3 Organisatoriske rammer

Børnefamilietilbuddet er fagligt og ledelsesmæssigt forankret i Alkoholrådgivningen i Grenå, og tilbuddets kontor er således også placeret i Alkoholrådgivningen. Børnefamilietilbuddets medarbejder fungerer, som en del af Alkoholrådgivningens medarbejdergruppe, forstået på den måde, at hun så vidt muligt deltager i de daglige og ugentlige møder i Alkoholrådgivningen - herunder også visitation og behandlingskonferencer samt intern undervisning.

Desuden deltager Børnefamilietilbuddets medarbejder på lige fod med Alkoholrådgivningens medarbejdere i eksterne temadage og konferencer for alkoholbehandlere i Århus Amt.

⁴Evalueringsrapport om Børnefamilieprojektet, delrapport 2 s.41

4. Behandlingsfunktionens omfang og målgruppe

4.1 Hvor kommer familierne fra?

I perioden 1. maj 2002 - 30. april 2003 har der i alt været 30 familier i behandling i Børnefamilietilbuddet. Som det ses af nedenstående tabel kommer familierne primært fra Nr. Djurs Kommune. Undtagelsesvist har en enkelt familie fra Ebeltoft fået dispensation til mod betaling også at modtage behandling i Børnefamilietilbuddet.

Antal familier fordelt efter kommunetilhørsforhold	
Nr. Djurs Kommune	16
Grenå Kommune	6
Midtdjurs Kommune	6
Rønede Kommune	1
Ebeltoft	1
I alt	30

Tretten af familierne har henvendt sig til Børnefamilietilbuddet på eget initiativ. Den store andel af selvhenvendende kunne tyde på, at tilbuddet efterhånden er ved at være kendt og synligt i lokalområdet. Udover alkoholrådgivningen er det primært via sundhedsplejersker samt socialforvaltningerne/PPR i kommunerne, at der bliver henvist familier til tilbuddet. Efter en periode uden henvisninger fra socialforvaltningerne (1. september 2001 - 30. april 2002) er socialforvaltningerne nu igen begyndt at henvise til Børnefamilietilbuddet.

Etablering af kontakt med Børnefamilietilbuddet	
Egen henvendelse	13
Alkoholrådgivning	6
Sundhedsplejerske	5
Socialforvaltning/socialkonsulent/PPR	3
Egen læge	1
Dagpleje	1
Ungdomsprojekt	1
I alt	30

4.2 Familier i behandling

De 30 familier omfatter 58 voksne og 59 børn under 18 år. De 58 voksne omfatter forældre-generationen i familierne inkl. eventuelle nye partnere og eks-partnere, som har samvær med børnene. I en enkel familie har bedsteforældrene også været inddraget i behandlingen. De er dog ikke medregnet som pårørende i denne sammenhæng.

Der kan skelnes mellem familiemedlemmer, der har været i hhv. direkte og indirekte behandling. Direkte behandling vil sige, at familiemedlemmet enten som pårørende eller misbruger har medvirket i behandlingen ved at deltage i en eller flere behandlingssamtaler. Indirekte behandling omfatter familiemedlemmer, der ikke har været direkte involveret i et behandlingsforløb, men som indirekte er berørt af behandlingen. Dette kan fx være børn, som ikke har deltaget i egentlige behandlingssamtaler, men som naturligt vil være berørte af, at en eller begge af deres forældre er i behandling.

Nedenstående tabel viser antal personer i hhv. direkte og indirekte behandling og antal personer i alt, som har været berørt af behandlingen.

	Direkte behandling	Indirekte behandling
Antal børn	26	33
Antal pårørende (over 18 år)	22	8
Antal misbrugere ⁵	17	11
Antal personer i alt	65	52
Samlet antal personer berørt af behandlingen	117	

Som det ses af tabellen er misbrugeren i 11 af familierne ikke i direkte behandling i Børnefamilietilbuddet. I tre af familierne skyldes dette, at misbrugeren i forvejen er i behandling i Alkoholrådgivningen i Grenå. Dertil kommer, at fem af familierne består af pårørende, der ikke længere bor sammen med misbrugeren, og hvor misbrugeren ikke er bosat i de kommuner, der er omfattet af Børnefamilietilbuddet. Misbrugeren i disse familier har derfor ikke mulighed for direkte behandling i Børnefamilietilbuddet.

Der er flere eksempler på, at personer i indirekte behandling senere også har ønsket at indgå i direkte behandling. Der kan fx være tale om samværsbørn til en misbruger, der efterhånden som behandlingens forløbet skrider frem også inddrages direkte i behandlingen. At alle i

⁵Når der kun er 28 misbrugere fordelt på de 30 familier, skyldes det, at to af familierne består af pårørende, der ikke længere bor sammen med misbrugeren, og hvor både misbrugeren og de pårørende er i direkte behandling - men hver for sig. I disse familier bor både misbrugeren og misbrugerens eks-partner med hver deres nye familie, og har fået kontakt til Børnefamilietilbuddet ad forskellige veje. Administrativt er misbrugerens husstand og eks-partnerens husstand derfor blevet betragtet som to familier.

familien - misbruger såvel som pårørende, voksne såvel som børn - har mulighed for at deltage i tilbuddet uafhængigt af hinanden kan således være en måde til tidligt at få kontakt til en familie med misbrugsproblemer og også motivere andre familiemedlemmer til behandling, hvis de har behov for dette.

4.3 De berørte børn

Børnefamilietilbuddet har haft kontakt til 59 børn i alderen 1-17 år. I alt 26 børn har været i direkte behandling og deltaget i forskellige former for samtaleforløb. Det yngste barn, der har været i direkte behandling i form af individuelle samtaler, gruppebehandling eller familiesamtaler var ved behandlingens start 5 år, mens det ældste barn var 17 år. Derudover har også nogle af de yngre børn siddet med ved samtaler med en eller begge forældre.

Den følgende tabel viser aldersfordelingen blandt de børn, som har været i direkte eller indirekte behandling i Børnefamilietilbuddet siden 1. maj 2002.

Aldersfordelingen for børn under 18 år i familierne i behandling	
0-5 år	15
6-10 år	17
11-15 år	20
Over 15 år	7
I alt	59

4.4 Behandlingsydelse

Nedenstående tabel giver en oversigt over omfanget af de behandlingsydelser, som Børnefamilietilbuddet har udført i perioden 1. maj 2002 - 30. april 2003

Behandlingsydelser	Antal
Samtaler med misbruger alene	58
Samtaler med pårørende/partner	58
Parsamtaler	38
Samtaler med børn alene	50
Samtaler med hele familien	25
Antal gruppeseancer	24
I alt	253

I gennemsnit har der været afsat ca. 1½ time til hver samtale eller gruppeseance. Det er forskelligt, hvor mange og hvilken typer af samtaler de enkelte familier har deltaget i. Dette skyldes ikke mindst, at der er stor forskel på, hvor mange personer, der har været i direkte behandling i den enkelte familie. I nogle familier har samtaler med pårørende også bestået af samtaler, hvor børnene har deltaget sammen med den ene af forældrene.

Udover arbejdet med misbrugerne har en del af arbejdet været rettet mod børnene i familierne. En central del af arbejdet med børnene har omfattet gruppeforløb for børn og unge. Der har i perioden været etableret fire gruppeforløb for børn og unge i form af en ungegruppe for unge i alderen 12-16 år, en pigegruppe med piger i alderen 10-11 år, en drengegruppe med drenge i alderen 11-15 år og en pigegruppe med piger i alderen 9-12 år. Hver gruppe har bestået af 3-6 personer. Formålet med at etablere børne- og ungegrupperne er *for det første* at hjælpe og støtte børnene i trygge rammer, så de får mulighed for at udtrykke deres følelser og bearbejde belastende oplevelser. *For det andet* er formålet at give børnene redskaber til at kunne handle hensigtsmæssigt i frustrerede og kaotiske situationer, og endelig *for det tredje* har grupperne til formål at opbygge netværk og forebygge, at børnene senere i livet selv udvikler et misbrug.

For hvert gruppeforløb udarbejdes der en kontrakt om hvilke regler, der gælder i gruppen - fx at der er tavshedspligt. De enkelte møder i gruppeforløbene er typisk struktureret således, at der indledes med en runde, hvor alle deltager kan fortælle lidt om, hvad der er sket siden sidst - både af gode og dårlige oplevelser. Herefter tages et tema op, hvor der på forskellig vis undervises både i faktuelle forhold omkring alkohol, og hvordan det er at være barn i en familie med alkoholproblemer. Til slut rundes dagen af - fx med historieoplæsning om børn i familier med alkoholproblemer.

4.5 Familiernes status pr. 30. april 2003

Af de 30 familier, var de 15 stadig i behandling pr. 30. april 2003. Ud af de 15 familier, der er afsluttet i perioden, er 10 familier planmæssigt afsluttet. De ikke planmæssige afslutninger omfatter fx familier, der uden varsel har skiftet adresse og flyttet til en kommune, der ikke er omfattet af Børnefamilietilbuddet, eller familier, der ikke er mødt op til aftalte møder med Børnefamilietilbuddets medarbejder, og hvor det efterfølgende ikke har været muligt at genetablere kontakt til familien.

Fire misbrugere er blevet henvist til videre behandling i Alkoholrådgivningen i Grenå, mens ingen familier er blevet visiteret videre til andre instanser.

Familiernes status pr. 30. april 2003	Antal familier
Stadig i behandling	15
Planmæssigt afsluttet	10
Drop out/ kontakt til familien mistet	5
Visiteret videre til anden instans	0
Visiteret videre til alkoholrådgivning	4 misbrugere

5. Evaluering af behandlingsfunktionens kvalitet

I de følgende afsnit vil behandlingsfunktionen i Børnefamilietilbuddet blive vurderet på baggrund af brugernes vurdering og oplevelse af tilbuddet. Resultaterne er baseret på brugernes besvarelser af et evalueringsskema.

I skemaet bliver både pårørende og misbrugere bedt om at beskrive deres udvikling i forhold til fx trivsel, selvtillid og åbenhed siden de begyndte et behandlingsforløb i Børnefamilietilbuddet. Desuden spørges der til misbrugernes drikkemønster.

Siden 1. maj 2002 er skemaet blevet uddelt/sendt til alle, der har været i direkte behandling i Børnefamilietilbuddet i forbindelse med afslutning af behandlingen. I denne del af evalueringen indgår således kun personer, der har afsluttet behandlingen i evalueringsperioden.

I alt er skemaet blevet sendt til 30 personer - bestående af 5 misbrugere, 6 voksne pårørende og 19 pårørende under 18 år. Heraf har 13 personer returneret skemaet i udfyldt stand, hvilket giver en svarprocent på 40%. De 13 brugere, der har besvaret skemaet, omfatter 2 misbrugere, 3 voksne pårørende og 8 pårørende i alderen 9-13 år.

På denne baggrund beskrives i det følgende, hvilke erfaringer de 13 brugere, der har udfyldt evalueringsskemaet, har haft med Børnefamilietilbuddet.

5.1 Misbrugernes drikkemønster

Evalueringsskemaet indeholder en række spørgsmål til misbrugerne vedrørende deres drikkemønster. Misbrugerne er blevet spurgt om, hvordan deres alkoholforbrug har udviklet sig siden de begyndte i Børnefamilietilbuddet, hvordan deres drikkemønster overvejende har været de seneste to måneder samt om deres oplevelse af, at have et alkoholproblem har ændret sig.

Af besvarelserne fra de to misbrugere fremgår det:

- ▶ at begge misbrugere nu drikker meget mindre
- ▶ at begge misbrugere gennem de seneste 2 måneder kun har drukket enkelte dage
- ▶ at den ene misbruger har erfaret, at vedkommendes oplevelse af at have et alkoholproblem har ændret sig, således at vedkommende nu er blevet mere klar over, hvilke konsekvenser det har for vedkommende selv og for familien.

5.2 Familiernes trivsel

I evalueringsskemaet er deltagerne blevet bedt om at beskrive deres trivsel før og efter, de begyndte med samtalerne i Børnefamilietilbuddet. Trivsel skal her forstås i bred forstand - dvs. om den enkelte oplever at have det godt i det daglige, passer sit arbejde/skole og har et godt samvær med familie og venner.

Nedenstående tabel viser, hvordan brugerne vurderer deres generelle trivsel før og efter, de begyndte med samtalerne. Af besvarelser fremgår det, at 11 brugere har oplevet en positiv udvikling i deres trivsel siden de begyndte i Børnefamilietilbuddet, mens to oplever deres trivsel som uændret. Alle har vurderet, at deres trivsel efter samtalerne i Børnefamilietilbuddet ligger over værdien fem - dvs. over middel.

Før: På en skala fra 0-10 hvordan var din generelle trivsel før du begyndte med samtalerne?*					
Skala	Meget dårlig			Meget god	
	0	1-3	4-6	7-9	10
Antal	3	2	3	4	1
Efter: Hvordan trives du nu?*					
Skala	Meget dårligt			Meget godt	
	0	1-3	4-6	7-9	10
Antal			2	5	6

* Spørgsmål stillet til både misbrugere og pårørende. I alt har 13 personer besvaret spørgsmålet.

Fem brugere, der alle har oplevet en positiv udvikling i deres trivsel, beskriver udviklingen med disse kommentarer:

Før samtalerne: *“Jeg havde problemer i skolen”*

Efter samtalerne: *“Jeg har det godt i skolen.”*

Pårørende, 12 år

Før samtalerne: *“Meget ustabil”*

Efter samtalerne: *“Mere stabil, passer mit arbejde, bedre helbred”*

Misbruger, 45 år

“Udover Børnefamilietilbuddet har jeg modtaget terapeutisk støtte. Jeg har det nu meget bedre, men mine børns situation er stor set den samme”

Pårørende, 34 år

“Har fået sat nogle ting på plads”

Pårørende, 39 år

“Jeg har fået al den hjælp, jeg har brug for.”

Pårørende, 11 år

Af de fem voksne, der har besvaret evalueringsskemaet, angiver tre desuden, at deres børns trivsel er blevet forbedret. En uddyber i denne forbindelse, at børnene før var triste og

nervøse, men at de nu er blevet mere glade.

De to øvrige angiver, at børnenes trivsel er uforandret, men har ikke uddybet deres svar.

5.3 Selvtillid

Ud af de 13 brugere i evalueringen angiver seks, at de har fået mere selvtillid efter, at de har fået samtaler i Børnefamilietilbuddet, mens seks oplever deres selvtillid som uforandret. En enkelt person har ikke besvaret dette spørgsmål. Karakteristisk for de seks brugere, som oplever deres selvtillid som uforandret, er, at de allerede før samtalerne oplevede høj grad af selvtillid. På en skala fra 0-10 har ingen af disse vurderet deres selvtillid før samtalerne til under værdien fem.

Før: På en skala fra 0-10 hvordan var din selvtillid, inden du startede med samtalerne? *					
Skala	Særdeles dårlig			Særdeles god	
	0	1-3	4-6	7-9	10
Antal	1	1	4	3	3
Efter: Hvordan oplever du din selvtillid nu?*					
Skala	Særdeles dårlig			Særdeles god	
	0	1-3	4-6	7-9	10
Antal		1	1	5	4

*Spørgsmål stillet til både misbrugere og pårørende. I alt har 12 personer besvaret spørgsmålet.

Både før og efter samtalerne er der stor forskel på, hvordan de enkelte brugere oplever deres selvtillid. Den person, der har angivet den laveste grad af selvtillid efter samtalerne, har angivet værdien tre.

En enkelt af brugerne har knyttet en kommentar til sin besvarelse. Denne bruger, der har oplevet en positiv udvikling i sin selvtillid, fortæller følgende: *“Det er en langsom proces, men samtale og behandling hjælper meget”* (misbruger, 45 år).

5.4 Åbenhed om alkoholforbruget

Nedenstående tabel viser deltagernes vurdering af deres egen åbenhed omkring alkohol i forhold til andre. På dette område ser det ud til, at der er stor forskel på, hvordan de tretten brugere oplever deres udvikling. Fem brugere angiver således en udvikling mod større åbenhed, seks brugere betragter deres åbenhed som uændret, og to brugere har angivet en mindre åbenhed omkring alkohol efter samtalerne.

Før:	På en skala fra 0-10 hvordan var din åbenhed omkring alkohol i forhold til andre inden du startede med samtalerne? *				
Skala	Meget lille				Meget stor
	0	1-3	4-6	7-9	10
Antal		2	5	4	2
Efter:	Hvordan er din åbenhed nu?*				
Skala	Meget lille				Meget stor
	0	1-3	4-6	7-9	10
Antal	1	2	3	3	4

*Spørgsmål stillet til både misbrugere og pårørende. I alt har 13 personer besvaret spørgsmålet.

To af brugerne, der begge har oplevet deres åbenhed omkring alkohol som uændret, har uddybet deres besvarelse. Den ene bruger fortæller, at vedkommende altid har været åben omkring at tale med andre om sine problemer, og den anden bruger fortæller, at vedkommende både før og efter samtalerne kun har haft en enkelt person at betro sig til.

De øvrige brugere har ikke kommenteret deres besvarelse på dette spørgsmål. Det er derfor ikke muligt at få yderligere indsigt i brugernes oplevelse af udviklingen i deres åbenhed - hverken blandt de brugere, som har oplevet større åbenhed, eller blandt de to brugere, der har oplevet mindre åbenhed omkring alkohol i forhold til andre.

Børnene er desuden blevet spurgt om, hvor ofte de snakker med andre om deres problemer. De fleste af børnene giver udtryk for, at de efter samtalerne taler med andre om deres problemer i samme grad som før. Børnene angiver her typisk, at de både før og efter samtalerne snakker med andre om deres problemer en gang i mellem. To af børnene angiver, at de efter samtalerne i mindre grad taler med andre om deres problemer. Der er ingen kommentarer til besvarelserne på dette spørgsmål. Det fremgår således ikke, hvorfor de to børn i mindre grad taler med andre om deres problemer - fx om det skyldes, at børnene ikke længere oplever så stort et behov for at tale med andre om deres problemer.

Før:	Snakkede du med andre om dine problemer før du begyndte med samtalerne i Børnefamilietilbuddet?*				
	Nej, Aldrig	Sjældent	En gang i mellem	Oft	Ja, altid
Antal	2		5	1	
Efter:	Snakker du med andre om dine problemer nu?*				

Før:	Snakkede du med andre om dine problemer før du begyndte med samtalerne i Børnefamilietilbuddet?*				
	Nej, Aldrig	Sjældent	En gang i mellem	Oftede	Ja, altid
Antal	2		5	1	
	Nej, Aldrig	Sjældent	En gang i mellem	Oftede	Ja, altid
Antal	2	1	5		

*Spørgsmål kun stillet til pårørende under 18 år. I alt har 8 personer besvaret spørgsmålet.

5.5 Viden om alkoholforbrugets konsekvenser

Lidt over halvdelen af de pårørende (fem ud af ni) synes, at de har fået mere viden om alkoholforbrugets konsekvenser for dem som pårørende. Alle de pårørende har angivet, at de allerede før samtalerne i Børnefamilietilbuddet har haft en vis viden om dette. Alle har således vurderet deres viden om alkoholforbrugets konsekvenser forud for samtalerne til værdien fem eller højere - dvs. til middel eller over middel.

Før:	På en skala fra 0-10 hvordan var din viden om alkoholforbrugets konsekvenser for pårørende før du begyndte med samtalerne? *				
Skala	Meget lille				Meget stor
	0	1-3	4-6	7-9	10
Antal			3	3	3
Efter:	Hvordan er din viden om alkoholforbrugets konsekvenser for pårørende nu?*				
Skala	Meget lille				Meget stor
	0	1-3	4-6	7-9	10
Antal				5	4

*Spørgsmål er kun stillet til pårørende. I alt har 9 personer besvaret spørgsmålet.

Tre af de pårørende mener ikke, at der er sket ændringer i deres viden om alkoholforbrugets konsekvenser for pårørende. En af disse brugere, der samtidig angiver, at vedkommendes viden allerede før samtalerne var meget stor (skalatrin 10), har uddybet sin besvarelse med denne kommentar:

Før samtalerne: *"For jeg snakkede med en børnepsykolog"*

Efter samtalerne: *"Det har givet meget viden at snakke med en gruppe"*

Pårørende, 12 år

5.6 Udbytte af samtalerne

De 13 deltagere vurderer, at de samlet set har haft et stort udbytte af samtalerne i Børnefamilietilbuddet. Omkring halvdelen vurderer, at deres udbytte af samtalerne har været særdeles godt (skalatrin 10), og alle har vurderet, at deres udbytte af samtalerne er middel eller over middel (skalatrin 5 eller højere).

På en skala fra 0-10 hvordan synes du, at dit udbytte af samtalerne har været ?*					
Skala	Særdeles dårligt			Særdeles godt	
	0	1-3	4-6	7-9	10
Antal			2	5	6

*Spørgsmål stille til både misbrugere og pårørende. I alt har 13 personer besvaret spørgsmålet.

De børn - og unge, der har deltaget i et gruppeforløb, giver desuden udtryk for, at det har været en positiv oplevelse, at dele oplevelser med andre børn og unge i en gruppe. De fremhæver især, at det har været lærerigt at finde ud af, at de ikke er alene med deres problemer. Som en 11-årig deltager fx formulerer det: *“Godt at finde ud af, at der er andre, der har samme problemer som jeg, og snakke med dem om deres problemer.”* . Eller som en anden 11-årig udtrykker det: *“Så ved man, at man ikke er Palle alene i verden”* .

Afslutningsvist er brugerne blevet spurgt om, hvilke forandringer de har oplevet for dem selv og deres familie efter, at de har været i behandling i Børnefamilietilbuddet. Af besvarelserne fremgår det, at deltagerne generelt har oplevet positive forandringer.

Syv af deltagerne beskriver det således:

“Jeg er mere stabil, passer bedre på mig selv, ser mere optimistisk på fremtiden og jeg har lært meget om mig selv. Jeg er langsomt ved at blive mere positiv og jeg arbejder hårdere med at klare de negative tanker.”

“Mine børn er gladede. Jeg taler bedre med min eks-partner og jeg gør mere for mine børn”

(Misbruger, 45 år)

“Kan bedre sige fra. Større selvtillid”

“Mere harmoni”

(Pårørende, 39 år)

“Større overblik over mine børns dagligdag. Større sikkerhed i forhold til lovgivning, og i at det jeg gør her og nu er det rigtige.”

“Hverken min eks-partner eller mine børn har modtaget behandling, derfor ingen forandring”

(Pårørende, 34 år)

“Ikke rigtig nogen [forandringer], men alligevel har jeg lært noget”

(Pårørende, 13 år)

“Jeg er blevet en hel anden og mere glad person”

“Vi [familien] fungerer bedre sammen”

(Pårørende, 11 år)

“Jeg har tænkt mere over tingene”

“Jeg er begyndt at snakke mere med min mor”

(Pårørende, 13 år)

“Jeg er blevet mere glad efter det, fordi det har været godt.”

(Pårørende, 10 år)

5.7 Sammenligning med tidligere evalueringer

Samlet set giver de 13 brugere udtryk for, at de overvejende har fået et godt udbytte af behandlingen i Børnefamilietilbuddet. Størstedelen oplever, at deres generelle trivsel er blevet forbedret, og omkring halvdelen vurderer, at deres selvtillid er blevet bedre. I forhold til åbenhed omkring alkohol i forhold til andre og viden om alkoholforbrugets konsekvenser varierer brugernes oplevelser derimod mere.

Også tidligere evalueringer af Børnefamilietilbuddet viser en overvejende positiv udvikling blandt brugerne af tilbuddet. Karakteristisk for både denne og tidligere statusrapporter er dog, at kun få misbrugere har deltaget i evalueringen. Det er således primært de pårørendes vurderinger af tilbuddet, som det har været muligt at få indsigt i. Desuden har også den samlede svarprocent været relativ lav.

6. Status på konsulentfunktionen

6.1 Aktiviteter

Børnefamilietilbuddets medarbejder har gennem hele perioden brugt mange kræfter på at synliggøre tilbuddet i forhold til relevante fagpersoner i kommunerne.

Tilbuddets medarbejder har løbende været rundt i socialforvaltningerne i de fire kommuner, der deltager i tilbuddet, for at orientere om Børnefamilietilbuddet. Dette er herefter blevet fulgt op af undervisning af dagplejere i kommunerne om børns signaler.

Derudover har Børnefamilietilbuddets medarbejder kontinuerligt ydet konsulentbistand i forhold til enkeltsager i de fire kommuner, og der er gennemført samarbejds møder med relevante nøglepersoner, der har kontakt til de familier, som er i behandling i tilbuddet.

Endvidere er der gennem hele perioden blevet gjort brug af tilbuddets medarbejder som oplægs- og foredragsholder både i forbindelse med arrangementer i og udenfor Århus Amt.

Samlet set oplever tilbuddets medarbejder, at arbejdet med at profilere Børnefamilietilbuddet nu er ved at bære frugt, og at tilbuddet således er ved at blive mere synligt i forhold til fagpersoner i samarbejdskommunerne, som har kontakt til børnefamilier i det daglige. Det er dog fortsat særdeles vigtigt at arbejde på at etablere og fastholde kontakt til de relevante faggrupper. I Børnefamilietilbuddet har erfaringen været, at medarbejderne i kommunerne ikke altid ved tilstrækkeligt om problemstillinger i forhold til familier med alkoholmisbrugsproblemer. Også i de kommende år vil der derfor blive arbejdet på at styrke samarbejdet yderligere mellem Børnefamilietilbuddet og relevante samarbejdspartnere i kommunerne.